

Tel: 010-698 1711
Goran.blom
@naturvardsverket.se

PM
2021-11-19   Ärendenr:
NV-04193-19

Slutrapportering av samverkansåtgärd

Samverkansåtgärd

Mer naturbetesmarker och ekonomiskt bärkraftiga företag.
Miljömålsrådets gemensamma åtgärdslista 2019

Beskrivning av åtgärden

Samverkansåtgärden ger länsstyrelser, rådgivare med flera ett kunskapsunderlag, i form av digitala kartskikt, till stöd för dialog med lantbrukare. Kartskikten visar bland annat var det idag finns betesmarker, var det finns marker med potential att restaureras eller röjas till betesmark, var det historiskt funnits betesmarker som skulle kunna återupptas efter restaurering, var det funnits åkermark som granplanterats omkring 1960-talet och snart kan avverkas. Genom att dessa underlag samlats i ett sammanhållet kunskapsunderlag, som kan presenteras i gårds- och landskapsskala, ges grund för dialog med brukare om möjligheter att förbättra arrondering, utöka betesmarker, göra större betesfällor, söka efter nödbetesmarker, söka marker för betesentreprenörer, vad det offentliga kan bidra med och hur olika stöd och ersättningar bättre kan utnyttjas etc.

Som komplement till kunskapsunderlaget har Karl-Ivar Kumm vid SLU tagit fram en presentation med fokus på lantbruksekonomiska aspekter och möjligheter till förbättrad ekonomi genom rationella betesfällor.

Inom arbetet med åtgärden har även den häradsökonomiska kartan tillgängliggjorts genom georeferering, så att kartbladen kan öppnas i GIS-program och användas tillsammans med kunskapsunderlaget eller annat digitalt kartunderlag.

Medverkande myndigheter

Naturvårdsverket var drivansvarig för åtgärden.
Arbetet har gjorts i samarbete med Formas-projektet *Produktion av ekologiskt nötkött och andra ekosystemtjänster vid naturbete på en mosaik med hagmark och skog*, vid Sveriges lantbruksuniversitet och Göteborgs universitet.
Följande myndigheter medverkade i arbetet med samverkansåtgärden:
Jordbruksverket, SLU/GU, länsstyrelsen.

Vad som var syftet med åtgärden. Vad ville man uppnå?

Syftet med åtgärden är att långsiktigt bidra till att värdefulla naturbetesmarker kan hållas i hävd genom betande djur, och därmed gynna biologisk mångfald och grön infrastruktur, i skogs- och mellanbygd där risken för nedläggning av lantbruk med djurhållning är stor.

Miljömål som berörs av åtgärden

Ett rikt odlingslandskap, ett rikt växt- och djurliv.

Resultat och leveranser

Hemsida med information och länkar. [Större betesfällor och lönsamma lantbruk \(naturvardsverket.se\)](https://www.naturvardsverket.se)

En informationsbroschyr som kan laddas ned från hemsidan.

<https://www.naturvardsverket.se/contentassets/260e782f99c948a0a23977ba43cd66d0/naturbetesmarker-o-barkraftiga-foretag.pdf>

Kartskikt, som antingen raster-/vektorfiler eller som visningstjänst, som kan laddas ned från gpt.vic-metria.nu till GIS-program. <https://gpt.vic-metria.nu/data/betesmarker/>

Georefererad version av den häradsekonomiska kartan som kan laddas ned från gpt.vic-metria.nu. <https://gpt.vic-metria.nu/data/haradskartan/>

Web-föreläsningar med Karl-Ivar Kumm, SLU, med fokus på lantbruksekonomiska aspekter av att utvidga betesfällor. Presentationen ger generell kunskap om förutsättningar för ekonomiskt bärkraftig betesdrift och illustrerar med exempel och ekonomiska kalkyler och finns att ladda ned från SLU:s hemsida. <https://www.slu.se/hmh/mer-naturbetesmarker>

Visualisering av historisk lantbruksstatistik från SCB:s Lantbruksregister (SCB Atlas Jordbruk) som kan laddas ned från gpt.vic-metria.nu till GIS-program. <https://gpt.vic-metria.nu/data/betesmarker/>
På hemsidan finns även handboken till SCB-Atlas jordbruk och alla grunddata från Lantbruksregistret.

Genomförda externa informationsinsatser:

Presentation för länsamordnare 25/9 2019

Presentation på SAJN 22/10 2019

Information för LRF-grupp 15/4 2020

Presentation vid NV-SJV webinarium 28/4 2020

Presentation för CAP & hållbarhet 3/5 2020

Presentation vid ÅGP-träff 29/9 2020

Presentation på lst-webbinarium 14/10 2020

Information vid Gd-möte med LRF 10/11 2020

Information på NV om Metria-projekt 17/12 2020

Presentation vid lst GI-drop in 28/1 2021

Presentation vid Årsmöte i föreningen Naturbeteskött i Sverige 22/3 2021
Presentation för LRF m fl 15/4 2021
Presentation på SJV:s webinarium för lantbruksrådgivare m fl tillsammans med K-I Kumm 20/4 2021
Lanseringsutskick till olika nätverk, organisationer, myndigheter april-maj 2021
Presentation vid lst-webbinarium för GI-rådgivare 27/4 2021
Presentation för medarbetare på Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Riksantikvarieämbetet 18/5 2021
Presentation på SJV:s webinarium för lantbruksrådgivare m fl tillsammans med K-I Kumm 8/6 2021
Presentation för Upplandsstiftelsen 6/10 2021
Presentation vid Stormöte grön infrastruktur - Lst-samordnare och myndighetsgruppen 1-2/12 2021

Projektet har uppmärksammats i media i en artikel i Land Lantbruk 25/10 2019, i ATL maj 2021, i Jordbruksaktuellt juni 2021, samt en notis i Land Lantbruk juli 2021.

En kort analys av om/hur åtgärden bidragit till att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen.

Genom det stora antalet informationsinsatser som genomförts har kännedomen och kunskapen om detta kunskapsunderlag fått en bred spridning hos länsstyrelserna och andra berörda myndigheter, hos lantbruksrådgivare, naturvårdare, betessamordnare, grön infrastrukturens samordnare med flera. Gensvaret har överlag varit mycket positivt och kunskapsunderlaget kan stärka de olika arbeten som inletts med liknande tankesätt, till exempel Västra Götalands arbete med Naturbruksdialog och Naturbruksplan, där Naturvårdsverket gjort en överenskommelse med länsstyrelsen om att ta fram stommen för "Naturbruksbanken", en kommunikationsplattform i verktyget Esri Story Maps som successivt ska fyllas med goda exempel från arbetet. Det kan ge stöd och inspiration till andra att anamma ett likartat arbetssätt.

Arbetet med implementering kommer att fortsätta inom linjearbetet vid Landskapsenheten.